

שטף ישמע ע"ה ויעצלו. והקשו מה ר"מ לע"ה בין כלי שטף לכלי חרס הלז כל מגעו עמא ולסברתו הכל טהור.

ונראה לענ"ד אע"ה אינו רואה דחבירים בדילין ממנו אלא דסובר דעושים הם. והכריחו לזכ מהא קושיא גופא דאיך אפשר דהחבר יעבול והלא קודם שיטבול הכלי יחטמא ממגע הכלי. בשלמא אי לא הי' חשש רק ממגע ע"ה ניחא דאינו הכלי מטמא אדם אבל כשהושעין משים כלי בחוך כלי מטמא חליפה. ודילמא היחה עמאח אב הטומאה ומטמאה לאדם. אלא ודאי דע"ה עצמו יעבול הכלי והדק"ל שמה יעבול כלי בחוך כלי. ומשני דמעבילין לכו היינו דרואין איך יעבול הכלי. ולפי זה הכך צ"י קושיות דהו"ס מחישבת אחת בחברתה כפתור ופרת. ויחישב זה גם קושיא שמאחתי בספר אחד דאיך התירו עומאת ע"ה צרגל. וניחוש שמה הטביל כלי בחוך כלי והוא

עמא גמור. והשחא אחי שפיר דגם החס מעבילין לי שרואין איך עובל את עצמו. ובהיותי בזה נחפורתי על העורי אכן לקמן דף כ"ה ע"ה גבי הא דאין קודש יטול צמיד פחיל שכתב ואסברא דהא גבי קודש נאמין על טהרת יין ושמן וא"כ שוב טהרת לו ולך לכך אינו יטול צמיד פחיל ע"ה שבראריך. וכל דבריו נפלאים. חדא דלא הרגיש דלר"ש דוקא כלי ע"ה הי' בכלל הגזירה אבל כלי חבירים מילין צמיד פחיל ואם כן הי' יכולין להביא בכלי חצר. ועוד דממילא מיפריך דהא רש"י צהדיא מפרש דגם לקודש דווקא בין הגחות והבדים והיינו שהקדיש עם הארץ רק דתנו נאמנות לע"ה צחותו שעה וא"כ מה שאלה שייך. ובהכרח לומר דבשעת הגחות עושים הכל עפ"י חכמים. דא"כ ניחוש שמה טבל כלי בחוך כלי. צאופן דדברי עורי אכן לריכין אלי תלמוד. וצריכא דלישנא שלו ראיתי דהשקה מהני בטהרת יין ושמן. ושוגג גדול הוא דהשקה מהני למים דוקא.

המאמרים הבאים נעתקו מן עתון ירחון **אסיפת חכמים** שנדפס בעיר **אטונאיא** בשנת תר"ע עד תרע"ג ונעתקו בו מה שציין מר ז"ל בגליונות בספר באר שבע. ומה ששמע העורך מפי קדשו.

א.

תמיד דף כ"ו צד"ה וצ"ה"כ של כבוד נראה לי שמפני כך הי' שם צ"ה"כ כדי שיעיל מים קודם טבילה וכי ר"צ כן פי' הרא"ש ז"ל בפירושו לתמיד.

ב.

שם צד"ה מסיפיה דקרא פי' המפרש מגומגם מאוד והעיקר וכו' ר"צ וכן מפרש להדיא המפרש ד' כ"ז ע"ה ד"ה ותלחא יע"ה.

ג.

שם דף כ"ז ע"ה צד"ה אפילו עשר מלעות וכו' עד סוכ"ד שסיום ו"ה. ר"צ עיין נמוקי הגר"י"צ סוף נדה צ"ה ויולנא שתמה על הרב המחבר בזה.

ד.

שם כ"ה ע"ה צד"ה ושתי אצוקות של אור צידם כ"י זהו דוקא צלילי חול אבל צלילי שבת לא הי' צידם אצוקות וכו' ר"צ כ"ה הרמב"ם ז"ל בפירוש סוף הלכות בית הבחירה וע"ה צכ"ה ובמל"מ שם.

ה.

שם ע"ה צד"ה וחתה את המלכות הפנימיות ושם צכ"ה"ד ר"צ עכ"ל החו"ס יומא כ"ד א' ד"ה מתרומת ויע"ה רש"י מגמות ע"ז צ' ד"ה מתרומה וע"ה נוצ"י חגיגה סימן ר"א ע"ה וד"ק.

ו.

שם כ"ה ד"ה כל העלים כשרים למערכה וכו' מקט כל העלים לפי דכאן איירי דוקא צמחות

הענים ולא באיכות הענים ע"כ ולפי דברי המפרש
דכל היינו רוב א"ש בפשיעות.

ז.

שם ל"א ב' בד"ה מחזי כבש ולמטה במערצו ול"ה
הלא תנן בסוף מס' שקלים ומייתי לה ב' צ'
החליל אברי חמיר ניתנין מחזי כבש ולמטה במזרח
וכי' י"צ פליאה עלומה דהא באמת גס שם הגירסא
במערב כמ"ש החוס' סוכה דף נ"ד ע"צ דאין גירסת
הספרים שלפנינו נכונה ועיקר הגירסא במערב
וכן פסק הרמב"ם פרק ו' מהלכות תמידין ומוספין
הל' ג' ו"א.

ח.

שם ל"ג א' בד"ה ועל השרק בשבת עד סוכ"ד. י"צ
ועיין מל"מ פ"ג מהל' ביאת המקדש כ"צ
שפלגל הרצב בדברי המחבר וע"ע צפי הראב"ד לחמיר
פ' לא ה"י כופתין.

ט.

שם ע"צ בד"ה מקרן דרומית מזרחית וכי' ונתבאר
שם דדוקא הכ"ג מקיף דרך ימין אבל הכהן
הדיוט הקיף דרך שמאל וכי' י"צ ובפירוש המשניות
להרמב"ם כאן כתב בפירוש שאין חילוק בין כה"ג
לכהן הדיוט וע"ש בסוגיא.

שם בד"ה השיר שהיו הלויים אומרים פ"י בין בתמיד
של שחר ובין בתמיד של בין הערבים וא"ע"ג
דפשוט הוא הוצרכתי לכתוב זה מפני שראיתי רבים
מן המעיינים נשתבשו ועשו וכי' חז' דבר שאפילו בר
ב' רצ' דחד יומא לא יטעה בו שהרי משנה שלימה
שנינו בפרק בתרא דר"ה וכי'. י"צ מן הרבים הוא
רבינו ר"מ אלשיך בתשובותיו סימן קל"ח ואדרבה
מהך דר"ה מביא ראיה דשיר דמנחה אינו מעבד
אפילו לר"מ. ומ"ש הרב המחבר מהא דמביא אדם
קרבתו וגסכו מכאן ועד פשרה ימים יע"ש ברי"ה בתוס'
דף ל' ע"א ד"ה ונתקלקלו שד"ז הוא רק בקרבן יחיד
יע"ש ו"ע"י ויעיין בבקדמה ל"ה שאלה שלום מה
שפלגל בזה הכי מהר"ם.

א.

בריתות דף ד' בד"ה ואחת לדם האצרים פ"י כגון
דם הפחול ודם הכליות ודם צאים ודם
המחכנס בלב בשעת שחיטה עכ"ל. י"צ דברים אלו
קשים להולמם דם צאים לרוב הפוסקים ל"ה אלא
מדרכנן ואפילו אחד תירוצא דחוס' על הקשר ל"ה רק
מעטם ריקום דאורייתא. ודם המחכנס בלב לרש"י
ורש"א חייב כרת וחלוי בגירסא לקמן כ"צ ע"כ
יע"ש ו"א.

ב.

שם ב' ב' בד"ה לעולם אל תהי ג"ש קלה בעיניך
וכי' וגדולה מזו לפעמים לא יש חיצות לג"ש
והוא מביא אותן ע"י חיצות אחרות ואח"כ דן מהם
כאלו כתובה. כאותה שצ"י נערה גמר פתח מפתח
ושער משער וכן צפ"ק דפסחים גבי אין צודקין אלא
לאחר הכר למדנו מתיאח ממתיאח וחפוש מחפוש וכי'
והיה מקום להרהר אחרים כלך אחר לעולם אל תהי
ג"ש קלה בעיניך וכי' י"צ גם זה ל"ע דבבב"א בכתובות
מ"ב ב' צרש"י ד"ה גמר קאמר דל"ה רק אסמכתא
בעלמא מדרכנן וגם בחמץ לכ"ע ל"ה רק דרכנן דעיקר
הבדיקה ל"ה רק מדרכנן ו"א.

ג.

סוטה דף מ"ד ב' ד"ה ויאלו בן ולא שלוחיבן עד
סוכ"ד י"צ כל הדיבור הזה מבואר בתוס'
יבמות דף ל"ב ב'.

קצת מגליוני הספרים אשר נעתקו מכת"י.

א.

עיין ש"ס סוכה ע"א ו"א ולרב יהודה אמר רב דאמר
סככה בחיזין זכרים כשרה וכי' עי"ה כל
הסוגיא. וכי' המהרש"א, הכי מפרש רב בבב"א וכי'
ול"ל דאליבא דר"י קאמר הכי וכי' דודאי ר' מאיר
ור"י הלכה כר"י מסתמא. עיין בדבריו בק' ואני תמה
על האדון ז"ל הא מסקנת הש"ס עירובין מ"ז ע"כ
דרב ליח ל"ה הכי כללי ו"א.

ב.

עירובין פ' ע"כ בתוס' ד"ה שפרתו צ"ד וכי' ול"ל
שלא יושיל לחי וכי' דגמירי לה מס"י

ז.

שם מלך פ"ט ח"ל והראיה דל"ש צ"ע אין לאו באכילה. ולדעת צ"ע ל"ש מותר באכילה עד הלילה וכו' ומד"ש נשמע דבזה ל"ש דאין אי חלוי בחזירו, אי"כ עוזרים על הקטרה אף לאחרי"פ כנלע"ד פ"כ. וי"ב דברי המחבר נפלאו מאוד, דלפ"ז מה מיייתי ראיה הש"ס דחמץ פ"פ אסור מהאי דלא חשחט. ומ"ש ראיה מהא דר"ש המעיין בצע"מ, מה"ט גופי סובר דל"ש יכול להיות השבחה אף פ"י אכילה ומחיוצ מה"ט להשכית לכך חייב השחט, אבל לומר במקום דמותר באכילה יחי אסור לשחוט אי"א לומר כלל וצ"ע.

ח.

שם מלך ל"ט ח"ל שוב הראו לי בירושלמי ביומא. י"ב עיין ש"ס מגמות פ"ב פ"ב ע"ב ועיין ח"ס בתי לשבח פ"ב.

ט.

במהר"ט בתי למס' קידושין דף כ"ו צ"ה מעשה צ"ג חקנים באמלע בדבור. ח"ל קשה דהכחא דהלוקח יין מבין הכותים וכו' וכ"כ דעשה כדן מיירי וכו' פ"כ. י"ב נע"ב דכח"ל בגיטין כ"ה פ"ב בחוס' ד"ה מיתל כח"ל לומר כלל דקבע מקום כיון דמיירי צ"ע וקביעת מקום הוי כהפשה.

י.

בתוס' יבמות ל"ז א' ד"ה רוב הקשו מה כושינו חז"ל צ"י חדשי הבחנה אם חנשא מיד ותלד ל"י חדשים ויום אחד או אפילו ל"י ימים שמה לא נקלט הארע עד ב' ימים וא"כ אחתי יש ספק להשע מראשון, וא"ל דבך ג"ה ל"ד דהא בגמרא משמע להדיא דדוקא דאמרו חזן מיום שנחגשה ויום שנחגשה, וי"ל דכ"כ לא משתכח הכרת העבור עד שלוש ימיו של שני עכ"ל התוס' הנלך לעניינו.

והנה דברי התוס' מרפסין איגרי, דתינח בשאר נשים מה יתרו צ"מ דאם הוא מעוברת פוגע באיסור אשת אח שלא במקום מלך, והרעישו בקר. וצ"ב הוצ"י צ"ס. מהר"ש אבד"ק פארעקוב והגה"ק מהר"ש אב"ד ר"ש, והישיע"ק והחת"ס טולס יתירו ויעלו להל"ל וכולם לא כרוז למאזני בזה כאשר יראה במעיין.

וכי יעשה ועיין במהרש"ל שם ש"י פ"ז ויש מחמירין וכו' וי"ל דכ"י גמירי להו מסויי ביבא שיבואו ליגזור ולאסור המצוי והחלל אזי יתקנו המצוי בלתי וקורה והחלל בעומד מרובה וכו' יעשה צ"ה. וכו' וכו' בערותו עליו צ"ה ממה דוכחא כי הוא דבר חדש מאוד, וכעת ק"ל אי"כ מאי פריך הש"ס מריק דף ג' פ"ב דידהו הוא, בלמ"מ הוא דא"ר ארי וכו' עשר נעישות וכו' בלמ"מ. ולדברי מהרש"ל דילמא בזה הכלכה אין יגזרו חכמים. ונע"ג. ומן המדומה שבאחד מספרי ההגה"ק ר"ה מדויב ז"ל עמד פ"ד מהרש"ל כ"ל וכעת לא ידעתי מקומו.

ג.

בשרית חיים שאל ח"א סימן פ"ה אות י' הקר שם בגדונו שאלו צ"ה צעת קר"ה צבחה שחרית ש"ן דבוקה והחזירו אותה לחיבה ואחר כך צמחה הוליו אותה עוד הפעם ומלאו כי נגרר הדבק, וחקרו שם אם מותר לקרות אז צבחה צבחה כלו כיון שנגרר צבחה פ"ה מה שנחשבו בזה הרבה. ופלא צעניי א"ך העלימו עיניהם מפסול חק תוכות. עיין ש"ס א"ה סימן י"ב סעיף י"ז י"ח ונע"ג.

ד.

בנתיבות סימן פ"ה סק"ד הביא שדעת התוס' דמה דכ"ה בידו מגעת אינו נשבע. ופ"י בתוס' צ"מ ז' פ"ה ד"ה מחוי ר"ה שכתבו להיפוך דאף בזה שבידו מגעת נשבע וכ"כ הרא"ש שם.

ה.

במנחת חינוך מלך י"ז באמלע כדיבור ח"ל ולפ"ש י"ל דבלאזין אלו פליגי, ולחזקי מותר בהנאה ולר"ה אסכ"ה. י"ב עיין רש"י חולין קפ"ז ב' ד"ה אבל בהנאה לא. ומתורן קושיא.

ו.

שם במוסף השבת אות כ"ה ואיני מבין כיון שהתוס' הביאו ג"כ בירושלמי הזה דל"ד חלון א"ה משום לידה, ומזד הסכרה מ"ל חלון או שאר דגים, י"ב הק"ע שם מפרש משום דחלון לא כי במדבר דלא כי רק בחלקו של זבולון. וא"כ י"ל דבדגים שייך לידה.

הרב הגה"ח מוה"ר אברהם גאטעסמן ממנוקאטש
אמר כי אדמו"ר ז"ל אמר לו בשנת תרל"א במנוקאטש
בעת חזירתו ממארינבאד קשיא:

בבבא קמא דף מ"ו צד שנגח את הפרה ומנאל
עוצרה בלד וכו' ומוקי לה בגמרא
בפרה דחד וולד דחד ופירש"י בגון שמכר לו פרה חוץ
מעוצרה עכ"ל. הרי דס"ל לרש"י שאי אפשר למכור
עובר בעודו במשי אמו לכן הוכרח לפרש דמיירי במכור
הפרה חוץ מעוצרה ובחולין דף ס"ט איתמר ילא
שליש ומכרו לנכרי וחר וילא שלישי אחר רבא אמר
אינו קדוש דסבר מאן וילבא קדוש ומא דבין שפיר
זבין ופירש"י מיילת ריב ויליך הוא קדוש ובחולין
לידתו חולין הוא ויכול למכרו כאילו הוא במשי אמו
ע"ש הרי לביא דס"ל דיכול למכור עובר במשי אמו
וא"כ הרי סתירה מבוארת מדברי רש"י בחולין לדבריו
בבבא קמא. פ"ב. עין במס' חולין פ' בהמה המקשה.

ותירץ הרב בג"ל דאולי יש ליישב לפימ"ד בקדושין
דף ס"ב דרבה ס"ל דאדם מקנה דבשלבי
ועין בכסף משנה פ"ב מתרומות כ"ט ולמ"ד אדם
מקנה דבשלבי פשיטא שאפשר למכור עובר במשי אמו
משא"כ למדק"ל דאין אדם מקנה דבשלבי הוכרח
רש"י צ"ק לפרש דמיירי במכר לו פרה חוץ מעוצרה,
וכוא פשוט ובעיקר בדבר עין בחרי"מ סימן ר"י בע"ז
ובקל"ה ונתיבות שם, ובצ"י סימן ר"ב ובשאל
ומשיב מביא ח"ג סימן ק"א.

זאת מלאתי בחוצרת,, אסיפת חכמים" שנה ב' חודש
עצת דף א' חשוכה לרבים הביא בעורך בשם
מנחם הכ"ז ז"ל פליאה נשגבה על שאלות דרב אחאי
גאון שכתב דיני חנוכה בפרשה וישלח אשר לא יחול
בשום שנה בפרשה זו. וגם דיני פורים כתב בפרשה
ויקהל גם כן פליאה.

ואשר עם לבני לתרץ קשיא החמורה כל מלאכה
לע"ד דהנה צ"ח שער ארץ סוף פ"ב
כתב וז"ל ואז נקרא כיכר העובר לגמרי ואעפ"י שאין
ג"ח לגמרי אין חשש כי מ"ש בגמרא ג"ח ל"ד
במנאס, ובפרט אם תמונה החדשים החסירים יהיו
פ"ז ימים והם פ"ז כ"ל עם הכולל. עכ"ל. והנה
דברי אלקים חיים. ואולם לכאורה יקשה דכא הוסי'
הוכיחו מהש"ס דג"ח דוקא. אולם להשוות הסוד עם
הפסע כ"ל דע"ד מנחם האר"י הרי אין לפקפק, אך
הלא ידוע דהעצב משועבדת לתורה כירושלמי,, אל
גומר עלי' דאם עיברו צ"ד השנה בחולין חורין, וא"כ
אין ספק דבישראל היו הכרה העובר לפ"ז יום עם
ג' ימי קליטה ולא יותר. אך זה ספק אולי דכא
דעצב משועבד לתורה היינו רק לישראל מקבלי התורה
ומחזיקים בה, אבל גבי אומה"ע עולם כמנהגו נוהג
מה להם עם החוכ"ק (ועין בח"ס אר"ה סימן י"ד).
ולפי זה ניחא הכל דהנה צדף מ"ב מקשה הש"ס חנינא
בישראל בגר וגירות מאל"ל הרי דכשוו מדותיהם
לישראל וגירות תורה אחת להם, וממילא בגר וגירות
דחריה שלא צדקושה להם צריך ל"א יום, א"כ ממילא
לק"מ על דברי החוסי' דכא יבמה לא שייך רק בישראל
ולהם לכל היוחר די פ"ז יום עם ג' ימי קליטה רק
משום שווי המדות ע"ז שפיר חירלו החוסי' דכ"כ לא
יבמה עד שלישי ימים של שני וממילא אפילו לעצמא
דבבבא עפ"י העצב אין חשש, ועכ"פ מאיסור אשה
אח ילאנו מכלל וכלל. ועוד ראי' לדברי דכא דברי
החוסי' דשם המה צדף ל"ז ושם חכר אגב גררא
ועיקר סוגית הש"ס המה צדף מ"ב ושם ה' להם
להחוסי' לפלפל בזה אלא דכוונת החוסי' היא לבורות
דאפילו ביבמה לא חשו לאיסור א"א, דהא אין חשש
רק מעצם הבבבא דשם יש שיווי המדות וע"ז חירלו
חירולא ודו"ק בזה.

בעזה"ש

לקוטי

ט ל ח י י ם

חידושי תורה ומאמרים יקרים

מאת כבוד אדמו"ר הרב הגאון

הצדיק הק' מוהר"ר ח י י ם

זעלה"ה מאוטיניא

בן הרה"צ והק' מוהר"ר ברוך

זעלה"ה מוויז'ניץ

ס פ ר

ט ל ח י י ם

ע ל ה ת ו ר ה

בראשית

ויצר ד' אלוקים את האדם עפר מן האדמה, ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה.

ואפשר לבאר הענין ע"ד חמדם ז"ל, כי שם שדי על שאמר לעולמו די א). הכה כאשר במאמרו ית"ש ברא העולם כי כולך ומתפשט ונתגשם עד שהגיע לקצה האחרון כפי שהי' צרכו הפשוט, ולא יותר, אפילו כחוט השער למען לא ידח ממנו נדח, שיוכל לשוב ככל לשורשו לתקן עולם במלכות שדי. וזה הוא שאמר לעולמו די, שלא תתפשט ולא תתגשם יותר שאז לא הי' לו שום אפשרות להשיב ולהקן להעלות כל דבר לשורשו.

והנה האדם מבחר היצור נוצר מן ד' יסודות, ארמי"ע. ובאדמה היא המדרגה התחתונה, וכן העפר הוא הפחות ביסוד הזה, בכדי לעבדו ולשמרה. ורמזו לנו רז"ל על מלות עשה ולא תעשה, למען יכיר נבנה מניע כפיו ולא יאכל נהמא דכסופא, רק חכה עיי עבודתו לכל העוב. וזה כל עבודת האדם בעוה"ז, כי ישתדל להיטב מעשיו ולהעלות כל ניצוץ וחיות הקדש ממדרגה התחתונה ביותר למקומה הרמה ואז יתעלו גם הדי יסודות כ"א למדרגה ומעלה יתירה, וכמו כן תעלה גם נפשו רוחו ונשמתו, כמו שמוצא בזכ"ק

(א) מדר' בראשית מ"ו

זכה יבכין ליה נשמה, זכה יתיר יבצין ליה נשמה לנשמה וכו'.

ויפח באפיו, הכה שיוכל להעלות ולהקן נפשו רוחו ונשמתו עד צחינת חיה. וזה ויבי האדם לנפש חיה ולצחינת יחידה, רק כמלך במשית יזכה לעלות גם להמדרגה הזאת.

אם תטיב שאת, ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ וכו' גע ונד תהיה בארץ.

אנחנו מבקשים והכר שטן מלפנינו ומאחרינו, דכנה בקרוב האדם לעשות דבר טוב, תורה, חפלה, או איזה מטה, ענה היצר הוא למוע אוהו שלא יגיע לידי מעשה, כי יקרר אוהו עם הענוה הפסולה, כי יאמר אליו האיד מלאך לבך קרוץ מחומר המלא עין ופסע רב לגשת לעבוד שום עבודת לכוזר ית"ש אל גדול ונורא ותהשוב עוד כי תגרום לו נחיר צעדותך. אמנם צראותו אם האדם לא סר למשמעתו, יחשיב אחרת לפרוש רשת לרגלו רגל הנאוכה, וכאשר עשה האדם איזה דבר טוב אז חיקף הכדיוע קופץ בראש כי יתגשש לאמור מי כמוני שומר מצוה ועובד ד', ואפילו לא למד רק דף אחד או כלכל אחת, וכמוסיף גורע עוד, כי יתגשש ביותר, ולכן אנו מתפללין והכר שטן מלפנינו, ומאחרינו.

ואפשר לומר שז"ו מרומם בענין קין באמרו ית"ש אליו הלא אם תטיב שאת, כיינו אחר מעשה כעוב, ישאל לבך להתגששות ונאוכה, ואם לא תטיב, הנה לפתח חטאת רובץ, כיינו גם קודם הפשי שדומה

אז לעמוד בפחד עדיין, גם שם החפצות הוא היחיד
רוצן בעלתו ופיתוי למנוע ולקרר אותך מעשות בטוב
בטענת חפצות הקודמין לומר מי אני שאזכר ללמוד
תוכי, או לעשות שום מלכה, וכוונתו שלא תגיע לידי
מעשה.

והעצה הנכונה לא רחוק לו נע ונד חביב בדרך,
פעם כך, ופעם כך, היינו בתחילה וקודם המעשה
לרץ להיות עו כנמר וכלאי יתגבר לעשות רעון אצו
שנשמים, ויגבה לבו בדרכי ד', אמנם אחר העשיה
לקיים מאד מאד הו שפל רוח, ובלבד שלא להתלסף
השיטה, וע"ז נרמזים תמיד לשים עיני פקידה.

וירא

ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו וגו' כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדולה, מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי.

ואפשר לומר דבנה חיות וכחות כל נמצא עם
כל העולמות וכן כל העשיות עם כל מדע ומדע הכל
הוא בהשפעות כמו ית"ש אשר יגיע לכל אי"א כנאמר
ואתה מחיית את כלם, ולולא כח העליון הנשפע בכל
עם ורגע על הכלל ועל האדם בפרט למען ילך בכה
הכוח ויסגל מנחות ומשי"ע היה הכל כלא.

אולם אם האדם המקבל כמו ית"ש עובר עבירה
באזה מדע שהוא כמו אבנה או יראה וכו', נמצא
כי השתמש כח עליון הנשפע עליו למען עשות בטוב
והישר צמדה הדין, והוא עשה הרע, וכסיל לא יבין
את זאת, שלא רק לנפשו מגיע הפגם על הרע כי
עשה, אמנם הפגם יגיע גם לכל העולמות העליונים
והתחתונים, ושהים רעות עשה כאחת כמאמר ז"ל
עשה מלכה אחת הכריע עמנו ואת כל העולם לקף
זכות וכו'. ולכופף אם עבר עבירה.

וע"ז בא הרמז ויקרא אבימלך הוא מלכו של
עולם לאברהם המה הרמ"ח איברים כמספר
אברים, ויאמר לו מה עשית, "לנו" לא כמו שאחזק
חושב אשר רק לנפש חפצת, לא כן בדבר, כי הבאת
עלי ועל ממלכתי חטאה גדולה, היינו שהפגם הגיע

גם לתפארת ומלכות ד', מעשים אשר לא יעשו
עשית, "עמדי", היינו עם כחי.

**ויהי אחרי הדברים האלה, ויגד לאברהם
לאמור הגה ילדה מלכה גם הוא וכו'.**

הדקדוקים ודרשת חז"ל ידועים, ואפשר גם
לומר, אשר מאז לידת יצחק לאברהם הן מאה ולשרה
הבת השנים והיה אז הדבר ילא מהכלל העצמי,
אשר צימיהם לא הולידו עוד לעת זקנה כזאת, ורק
בדרך גם מאת ד' היתה זאת לאברהם אברהם.

בפרט אחר מעשה עקידה נודע לכל העולם
מגדולת וקדושת נשמת יצחק אצו ע"ה, כי פשט
נולדו על המחצת לגדל אהבתו ויראתו להבדיל ית"ש.
והיה המדובר מכל זה בפי כל, והבטיח בא בטענתו
על מה שזא בראת כי מי זה פתי יסיר עוד למשמעתו
אחר התגלות חלוקית בפרסום גדול כזה.

ולמען הם קטיגור שיהי הבחירה חפצית מה
עשה הש"ת אשר נדקות אהב, הנה ילדה מלכה גם
היא בניס לנחור שהי ג"כ באים צימים. ומדומה ב' :
ויהי אחרי הדברים האלה, היינו מלידת יצחק ועקדתו,
ועטנות כצ"ד, ויגד לאברהם לאמור הנה ילדה מלכה
גם היא בניס לנחור אחיך והקולות יחדלן והבחירה
חפצית ולדיקים ילכו בה וכו'.

חיי שרה

**ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי עם
האיש הזה ותאמר אלך.**

כידוע אשר שם הוי' אם הוא בצירוף שלא כסדרן
יורה על דינים ח"ו. ואפשר לומר כי הרשעים הללו
בראותם בהשגחה העליונה על ענין הזיווג הקדוש.
יצחק ורבקה אשר מזה יולד עם ישראל בני אל חי,
לכן כיוונו הם ברשעתם לעורר דינים עליהם ולמנוע
כל הענין ע"י הצירוף שלא יעלה כסדרן כמרומו בסופי
חיבות הללו לרבקה ויאמרו אליה התלכי.

אמנם הצדקה הרגישה זאת ועשתה חיקף המחקר
שיעלה הצירוף כסדרן למען ספר מחשבות פרימים,
ופיה פתחה בחכמה ותאמר אלך, היינו כזה האות

ד' וע"ז בספר תולדות הק' פורשת נח

שסיימחם אתם לירוף השם, והוא אות י מחיצת התלכי כנ"ל, בזה האות אנכי „אלך“, היינו מתחיל ויעלה השם הוי כסדרן ואז ישמחו השמים ותגל הארץ (ה).

על ענין אמרם ז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בניס שפרשת העבד אליעזר נכפל בתורה ובר, אמר, שלפלא הוא המאמר הזה, הרי בפרשת הנשיאים כפל הכי י"ב פעמים מעשי הבנים לתוכת המזבח.

תולדות

ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב ד' לנו ופרינו בארץ.

המקובלים אמרו על ענין שצירת הכלים, היתה זאת מחמת שהלכה השפע באורך, ולא היה כח בהכלים לקבל. וכתיוקן, שתלך ברוחב.

ואפשר לומר שהי' מרמז על זה בענין הצורות, חפוצי שרים כרוה נדיבי עם הם אבותינו הקדושים. באמרו ויעתק משם ויחפר באר אחרת, היינו כי חפר ומלא באר מים חיים אשר עתה תלך בהשפעה ברוחב, למען יוכלו הכלים לקבל. וזה אמרו כי עתה הרחיב ד' לנו ופרינו בארץ.

ויצא

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש.

והקושיא ידוע, צוודאי הלחם הוא לאכול והבגד ללבוש ולמה האריך בצקשתו. וי"ל ע"ד נחות, כי יעקב אבינו ע"ה בכיוון ביאר צקשתו, ולולא זאת יבא אחריו אחיז לדיק לאמור כי לחם ירמז על ג' היות, ובגד ירמז על עולם אצילות, לכן ביאר היטב בפשטות, לחם לאכול ובגד ללבוש (ו).

(ה) עיין בפנים הספר לפרשת שמיני ע"פ וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם היינו שתהא אות י ראשון שהוא הוי' בסדרן.

(ו) עיין בזה"ק וישלח על פסוק הצילני נא

וישא עיניו וירא והנה באר בשדה וכו' כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן גדולה על פי הבאר, ונאספו שמה כל העדרים וגו'.

הבעש"ט ז"ל פי ד' יספור נכתוב עמים עד"ן, דהנה אות האפס אשר בגוים הוא יתחשב בין אותיות המספר, כשהוא לעלמו הוא אפס ואין, ונחיצות אליו אחיז אות מאותיות המספר מלאחריו, נכתוב עמים, אז יבא האפס בחשבון ליחידות וכן לאלפים ולרבבות. כידוע אשר כל לימוד תורה או תפילה לריך להיות בדחילה ורחימא, ואם לאו לא פרחית לשילא, והוא בבחינת העדר, היינו אפס. אבל הקב"ה ברחמינו למען אשר לא ירח ממנו נדח, הנה אם יעשה איש הזה בעלמו ענין אשר מקודם עשה זאת פעמים אין מספר בלי דחוי"ר, אשר מחמת זה לא עלו למקומם הרמחה, והם בבחינת העדר, ועכשיו בזמן, אם שנחשור מעלנו או מחמת כי שמע דברי תורה ותפלה ויחלים מפי לדיק אמת בדחוי"ר, והשפיע עליו זאת וכליב לבו ויעשה גם הוא עבודתו עבודת הקדש בדחוי"ר, אז ילך לו השי"ת על הכוונה העונה באות גם כל מה שהי' עד עכשיו בבחינת העדר כנ"ל, ויהי ד' אלוקו עמו ויעל (ז).

ואפשר לומר כי ענין הזה מרמז כאן בנ"י: וירא והנה באר בשדה הוא הצדיק הבאר מים חיים, כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים, דהנה זאת הוא פעילת הצדיקים אשר בכל דור ודור כי ישפיעו בלון, על המאמינים אשר נאספו אליהם ושמשו מפיהם דברי אלקים חיים, שיטשו גם הם עבודתם אשר בתורה ותפילה בדחוי"ר ובחשוכה שלימה. ובזה יתעלו גם כל תורה ותפילה שעד עכשיו הי' בעדר כנ"ל. ועתה הכל על מקומו יבא בשלום. — וזה ונאספו שמה כל העדרים, ויתוקן הכל לבאר באור החיים.

ויאמר התחת אלקים אנכי.

פי' רש"י ז"ל וכו' במקומו אני. ואפשר לומר כונת רש"י, דהנה על פסוק אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים פי' רש"י מקום תפילה לעלות תפילתם השמימה, ומדרשו שנית המקדש של מטה מכון כנגד בית המקדש של מעלה עכ"ל.

(ז) מקור הענין הוא בזה"ק (פקודי דף רמ"ה ע"ב)

גיבושם. ויתורן ע"פ המוצא בספרי' (ח) שזה הוא לעצבת הענושים אשר בשם, כיון שהרשות ניתנה להלדיק מידי עבדו דרך שם להוציא כמה נפשות בשייכים אליו ולפוערם מהגיבושם.

וזה הוא ענין מעלות ההתקשרות ודבוקות להדיקים ולתומכם שעי"ז יוכל להדיק לפעול לעצבתם ולהפוך בזכותם ולמלט משאול נפשו, שלא יכיר היא בגן עדן ותלמודיו בגיבושם. — וא"ל שענין הזה מרומם בכי, ויעבירם את הנחל, ויעבד את אשר לו.

ויתור יעקב לבדו.

אמר ר' אליעזר שגשתייר על פסן קטנים, מכאן להדיקים שהציב עליהם ממונם מגופם, וכ"כ למע לפי שאין פושעין ידיהן בגזל (חולין דף ל"א ע"א).

ויש לשאול, דכנה יעקב אצטו ע"כ, צוודאי אוכל חולין צעורה הוה, וזרין לו להפסין קטנים להשתמש בהן לפי שלא הוה לו כלים אחרים שיוכל להשתמש בהם, כי לבן עימא לו כל כליו, כמו שכי כי משעת את כל כליו, ורק הפסין קטנים אשר אינם מקבלין עמא, ולכן נשתייר עליהן.

ויאמר מי אלה לך, ויאמר הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך.

מי אלה, אלוהות אלוקים מורה על דינים, וכיון ברשע הזה לעורר דינים על יעקב אפי"כ ועל ציוו כאמרו, "לך".

ויעקב הרגיש זאת וראה להמתיק בדבר צעור טעם, ויאמר הילדים וכו', וכנה על חיצת ויאמר וכן על חיצת הילדים טעם זקף גדול על כל אחד, והזקף גדול ירמז על שם הוי', ביינו די נקודות וקו ישר הזה (|:) וכל נקודה הוא אות ה', והקו הישר הוא אות ו' ועולה לשם הרחמים, די פשמים כ"ו עולה להשם צ"ן, ולזה כיוון ועשה הכמתקה. וגדולים מעשה להדיקים שמהפכים מדה כדון לרחמים ותנינה, וזה אשר, "חנן" אלוקים. — השם בן המתקן כדון.

(ח) והנה מקור הענין הזה הוא בתיקונים בסוף תקוני תלתי ותריין

ולזה כיוון יעקב אצטו ע"כ צאמרו הכתה חלקים אכני, שתעלה חפילתי בשמימה, הלא בחון לארץ אכני. ורשיי ז"ל העיר זאת צפי וכו' צמקומו חני.

ויצל אלוקים את מקנה אביכן ויתן לי.

והענין הוא, דכנה כל עבודת האדם להעלות כל דבר גשמי לשורשו להעולמות העליונים. וזה הוה כל עבודת יעקב אצטו ע"כ אלל לבן להוציא יקר מחולל כפי רשיי ז"ל עם לבן גרתי ותרי"ג מלות שמרתי. ומכל דבר מקנה וקנין העלה הכל לשורשו לעולם אצטות. ועל זה רמז יעקב צאמרו וילל חלוקים את מקנה אביכן, דכנה הכתה מושך אות האלף לעצמו וכאלו כתב, "ויאלל" וכו' ויתן לי.

עם אשר תמצא את אלוהך לא יחיה.

המובחן להבדיל בין קודש לחול הוא על ידי החיות והאש, אלוהי צהר הכרמל הוכיח זאת אמר והאלוקים אשר יענה צהש וכו' וכן נענה ויאמרו כלם ד' הוא האלוקים, כי כסע"א אין לה חיות, ולכן הכרת כל דבר שנקדשה הוא רק ע"י החיות אם יעשה צלז ונפש צהלהבות, כאשר רמזתי ע"ז צפי קרת, וזה יכיר לך מקודש הקדושים ומן האש.

ואפשר לומר כי יעקב אצטו ע"כ צהשוכתו ללבן על השאלה למע גננת את חלוכי ויאמר אליו עם אשר תמצא את חלוכך, "לא יחיה", ביינו דע לך איפה, חלוכך תמצא רק צמקום אשר אין שם חיות, ואללל אין לך לבקשו כי לא תמצאכו, ואמרו ז"ל יעקב אצטו לא מת.

וישלה

ויקם בלילה הוא ויעבר את מעבר יבך ויקחם ויעבירם את הנחל ויעבר את אשר לו.

במדרש על פסוק עבדתי בעמק הצכה, איתא אשר. לכל לדיק מעבירין אותו על פתחו של גיבושם, ולמה זאת, אם להדיק אינו מגיע לו עונש

* מאמר זה שמעתי מר' נפתלי חתן מקירליבאבי ג"ר, שתוא שמע מפ"ק.

וישאל את אנשי מקומה לאמור איה הקדשה, הוא בעינים על הדרך.

ויאמר מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי, ויאמר למצוא חן בעיני אדוני.

הנה וידוי על חטא המסור לט, מחויב כל אחד ביום הכיפורים להתוודות ולומר על כסדר. וכאן כן שואל, היינו זה שלא בא חיו דבר עציר לידו לאמור, „איה הקדשה“, למח לי להתוודות ולהכות על לבי על דברים אלה, על חטא שהטאת לפניך בגלוי עריות, צועדת זנות וכו' וחף אני משפט. ועל זה בא תשובתו בלדו, אמנם כן, מעשה רע ממך לא עשית, אבל הוא צענים על הדרך, היינו אם נכשלת בכתובות צעניך על הדרך, פעם באונס, וגם פעם בלי אונס, ונחשב זאת כמו זנות, כמו שכי ולא תחירו אחרי לבבכם ותאחרי עיניכם, כי עיני ולבא תרי סורסרי דעבירה כמה אשר אתם צנים אחריכם, כי המעשה תבא אחר הראי והתחשבה, וזה אמרו הוא צענים על הדרך.

ויהי בלדתה ויתן יד, ותקח המילדת ותקשור על ידו שני לאמור זה יצא ראשונה.

ויהי בלדתה, יכול להיות שכי ירמז על בגולתה בעתיד שאלו מקוים לה, שכן נקראת בלשון לידה, והכל תלוי בתשובה. וירא כי אין איש מחשור לה, ובלו צנים עד משבר ובה ללדת אין, „ויתן יד“ אתה נותן יד לפושעים, כמאמר הכניא ותושע לי צרעי, כי יתן ברוב רחמיו וחסדיו בלב ישראל לעשות תשובה. אבל באמת נריך להיות התעריחא דלתחא, והחיקון לה, הכחוב אומר, ותקח המילדת, ירמז על הכנייה הקדושה הנקראת בשם מילדת, כמאמר כי מי ילד לי את אלה, ותקשור על ידו, היינו סמוך, „שני“ צנימטריא ש"ס, כמספר כי פעמים חסד, לאמור עיי התגברות החסדים, זה ילא ראשונה, כאלו היתה התעריחא דלתחא.

וכל אשר הוא עושה ד' מצליח בידו.

בידו, כמו על ידו, כביכול ד' כלית, ע"ד חנו עוז לאלוקים. המלאכים אמרו מה חנו כי תזכרנו, והקב"ה ברא האדם בזיון קרין מחומר שלא יכיר מוכרח צמטיו, כי אם צריו (העוב) יבחר עשות העוב והישר, כידוע משל כן מלך עם חנוה, והכוונה הוא שלא ישמע לה, וכאשר כן חכם יכיל על הדבר ועומד על דעתו ולא נתפתה ממנה, אז בודאי נחם

הנה עשו ידע את יעקב בצחינה ומעלה עליונה, כי ישליך אחר גזו כל עניני גשמיות, רק לעסוק חמיד צעניני חיי עולם, וכמאמר הכי ויעקב איש חס יושב אהלים באהלו של תורה. וכאשר ראה עשו כל המחנה אשר לפניו מנחה השלוחה אליו מיעקב מכל מין מקנה, כלם עניני גשמיות, שאל אותו „מי לך“ כל המחנה הזה אשר פגשתי, הלא אחי הוא איש חלוקים, ולמה לך כל המחנה הזה, עניני מקנה וקנין כאלה. והשיב לו למלוא חן צעני אדוני, האמת אשר לעלמיות אינם נחשבים לי, אבל לאמלפיות שאוכל עיי לסגל מלוא ומעשים טובים לעבוד להשיות, נחוצים גם המח לי, וזה למלוא חן צעני אדוני, הוא חלוקיני הוא אצני שצמטים.

וישב

ואביו שמר את הדבר.

הנה על הפסוק ויבא הכנייה לעשות מלאכתו, חד מאן דאמר אשר לעשות לרכיו בא, אלא שגראה לו דיוקנו של אביו. ומרומז זאת כי ואביו שמר את הדבר היינו מעשה פושטת. (ט)

ותכם בצעיק ותתעלף.

הנה ידועה אשר ענין השתלשלות גשמות זרע במלכה. מחמת כי גדול ומאד נעלה הוא, לא כיה האפשרות כי יבא הדבר על דרך הישר והנכון, רק על דרכי עקלתון כאלו, ונסתרים דרכי ד', כמו שמוצא בספרה"ק הרבה על זה צפרע באוה"ח הק'.

והנה צהניס החור להזדקת הזאת כי תוליד יקר מולל ותכם צלפיק מתשבתה בעובה, ומעשה עשה כי יתשבה יחודה לזונה ותשג צפתה שנים, ותתעלף מלשון התעלפות, היינו צראותה מה הניע לה על קכה שיכי הענין באופן נסתר כזה התעלפה.

(ט) עיין בזה"ק ויחי (דף דכ"ב ע"א)

ולא למקום המכוון. ומרומם כפי בדברי יוסף, „בלעדי“ אלוקים יענה את שלום פרעה.

ועד"ז ירמז הכי גם כפי ויגש: ויקח יוסף את יעקב ויעמידכו לפני פרעה, ויצרך יעקב את פרעה, כנ"ל, כי יוסף הוא המשביר מקבל ומעביר בהשפעות למקום המכוון למען לא יהיה יניקה להסעי"א רק מהתמלית. וזה פ"י ויעמידכו לפני פרעה, היינו שיהיה יעקב בראש לקבל שפע עליון, ויצרך יעקב את פרעה, אשר פרעה יהיה יונק רק מהתמלית והשיריים.

ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח.

דהנה השי"ת המנהיג עולמו בחדש וברחמים, מפליל לעשות על ידי הצדיק נפלאות גדולות תמיד, ובה נתן ביד הצדיק לעשות גם מחסדים נסתרים, חסדים גלויים ומפורסמים. וי"ל שהכתוב ירמז על זה, ויקרא פרעה שם יוסף, שהוא בחינת לדיק, „לפנת“, היינו מחסדים נסתרים ולפנים, „פענח“, עושה הצדיק חסדים נגלים ומפורסמים. ובתרגום יוהר מצויר: דמערמין גלין ליה. ובתרגום יונתן: דעמירן מפרסם.

אתה תהי על ביתי ועל פיך ישק כל עמי.

תהיה מלשון נהייתי ונחלתי שפי נשברתי יב), וכאשר אתה תהיה תמיד לבך נשבר על ביתי שנחרב, ועל פיך ישק כל עמי.

ואני שמעתי עליך לאמור.

אמר ע"ד נחות, הנה חז"ל אמרו לאמור זה גלוי עריות, ורמז פרעה ליוסף כי שמע עליך שנחשד בדבר עבירה. ויפן יוסף את פרעה „לאמור בלעדי“, כי חף אני מפשע.

האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהי לי עבד.

גביע אותיות י"ג, ע"ב, ירמז על י"ג מכילין דרחמי, וע"ב על שם החסד. ומרמז הכי, לאיש אשר חלה לו, שצידו ויכולתו להשפיע רחמים וחסדים על ישראל, הוא יהי לי עבד.

(יב) עיין בזה"ק (תרומה דף ק"ס ע"ב)

רוח גדול למלך על ידו, כי ינלח אותם על טענתם מה לגוש כי תזכרנו, באמרו חזו כמה ברא קפתינא, וישמח לקראת הפקחים, וזה מרומם כפי וכל אשר הוא עושה „ד' מללית צידו“.

אין שר בית הסהר רואה את כל מאומה בידו באשר ד' אתו.

וי"ל שלא ראה אותו שיעשה בעבודת השם שום פעולה בחנופות וקולות כמו שרבים גם שלימים לריכים לכל זה בעבודתם עבודת הקודש למען עבדת המחשבה ולעבוד הכונה, אבל אותו ראה בכל עת כי היה רק דבוק בעבודת השם בהשגותיו הרמות ולא היה צריך לכל זה. וזה „באשר ד' אתו“, כי היה תמיד עסוק בהמלוכה בכבוד מלכות שמים.

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו.

הקושיא על כפל הלשון ולא זכר, וישכחהו, ידוע. וי"ל ע"ד נחות, יוסף הוא בחינת לדיק, ושר המשקים מרמז על החסיד, דולה ומשקה מתורת רבו, גם הוא בחינת חמכין דאורייתא. והנה אם החלמיד זוכר את הרב ויצא אליו ותורה יבקש מפיו וישמע בדברי מוסר ממנו להדריכו ללכת בדרך ישראל בעבודת השם, וכן לתומכו, אז גם הרב זוכרו לטובה, אבל אם שר המשקים לא זכר את יוסף, וישכחהו, אז גם הצדיק שוכח את החסיד.

מקץ

ויען יוסף את פרעה לאמור בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה.

יוסף הוא בחינת לדיק מושל ביראת אלוקים, וירכב אותו במרכבת המשנה יא), והוא המקבל ומעביר השפעות השי"ת, ע"י הלימוד שהצדיק עושה, כמובא בספר תולדות הק' (בשם הכעשי"ע ז"ל) פ"י על אמרם ז"ל כל העולם נחזן בשביל חנינה צני, היינו בהשגות והלימוד שלו לקבל ולהשפיע שפע וזכרה לעולם, וללא הצדיק היה אפשר שילכו בהשפעות להחיותים

(יא) כמובא בזה"ק פרשת מקץ (דף קצ"ו ע"ב)